

מכתבי קוראים

זכות ראשונים על BBD – "מחלת האבוסים הריקים"

ד"ר ג'נקס בריט אינו הראשון שעשה אבחנה של BBD (ראה "משק הבקר והחלב" 249, עמ' 36). הקדמתי אותו לפחות בשנה.

מאמצע שנת 1991 עד אמצע 1992 הדרכתי משקי חלב סביב העיר Torreón שבמכסיקו כחבר בצוות ישראלי שפעל שם שלוש שנים בשליחות תה"ל. באביב 92 קרא לי חבר הצוות, מתניה בן-יעקב, לבקר כמה משקים באזור שלו סביב Delicias.

היה לו חשש, שבאחד מהם יש בעיות מטבוליות. טסתי לשם, ביקרנו משקים רבים ובין השאר, ביום שישי, את המשק הפרובלמטי. חקרתי את מנהל המשק באופן יסודי בעיקר בנושא שעות חלוקת המזון. הוא ניסה לשכנע אותנו, שיש חלוקות רבות עד מאוחר בלילה וגם מוקדם בבוקר החל משעה 5. חזרנו לביתו של מתניה, 100 ק"מ צפונה. בערב הבעתי חשש שלא סיפרו לנו את האמת. מתניה הפתיע אותנו והציע שנקום בשבת ב-4.30 בבוקר וניסע לבדוק את מצב האבוסים במשק הפרובלמטי הנ"ל, על אף ששבוע העבודה שלנו היה של חמישה ימים. הסכמתי בלי התלהבות יתרה. אחרי "טיסה" של שעה וחצי במכונית הגענו למשק. ממש כפי שחששתי: כל הפרות עמדו לפני אבוסים ריקים. חלוקת המזון לא החלה והיה ברור לחלוטין, שהבעיה ה"מטבולית" היתה חלוקת מזון בלתי מסודרת כולל הפסקה ארוכה מדי בלילה. באותו מעמד

קבעתי את האבחנה באוזני מנהל המשק ובאוזני מתניה: La enfermedad de pesebres vacíos (מחלת האבוסים הריקים). למכסיקאים יש חוש הומור בריא ובהמשך הזמן התיחסתי ל"אבחנה" הזאת לעתים קרובות למדי.

בנימה רצינית יותר, אני מצטרף להמלצות במאמר הנ"ל ב"משק הבקר והחלב". ההתעסקות הבלתי פוסקת בפרטי הפרטים של המנה (גם מעל דפי "משק הבקר והחלב") וחוסר תשומת הלב לממשק תקין הם בעוכרי הייצור והרווחיות. בלשון אחת ממורי משנות ה-50, הפרה המודרנית היא **מפלצת הורמונלית** הממליטה ולד אחד ומייצרת במשך התחלובה חלב לכ-50 עד 100 ולדות. ייצור החלב נמשך 24 שעות ביממה במשך 300 יום ומעלה וכל ירידה או הפסקה באספקת חומרי המוצא, בעיקר של חומצה פרופיונית (לייצור סוכר החלב) ושל חומצות אמינו (לייצור החלבון), פוגעים בתנובה הפוטנציאלית. לכן כלל מספר אחד של הממשק הטוב הוא: **מזון טרי באבוס 22 שעות ביממה** (לא 21 ולא 20). ומי שחושב שפרה אינה אוכלת בלילה פשוט מאד טועה. האבסת לילה (או רעייה בלילה) היא גם דרך טובה להתגבר על בעית החום הסביבתי המעיק על הפרה בחודשי הקיץ. כדאי לנסות.

תודתי למתניה בן-יעקב שהביא לכך שזכיתי לצאת, אולי ראשון, באבחנת "מחלת האבוסים הריקים" (BBD). ולמדריכים: **איבחון המחלה אפשרי בעיקר מוקדם בבוקר ובעיקר בימי שבת וחג...**

דוד דרורי

לכבוד

"משק הבקר והחלב"

6.6.94

חולבים כבר 7 חודשים ללא כל תקלה – המכון עובד לשביעות רצונו.

יחד עם הלבטים החלטנו בנוסף, לרכוש את משאבת הוואקום "אירסטר" ומאז שהמשאבה עובדת נגמרו בעיות השימון. המשאבה עובדת על שימון פנימי, שמוחלף אחת לשלושה חודשים, כמות של $\frac{3}{4}$ ק"ג שמן. חדר המכונות תמיד נקי ואין יותר שלוליות של שמן כמו בעבר. ישנו גם ענין החסכון הגדול בשמן, אשר אינו זול כלל.

עוד ברצוני להוסיף על רמת הביצועים של הפרות וממשק החליבה. במשך 3 שנים אנו עובדים על סלקציה נכונה, ממשק תקין והזנה. התוצאות מעידות על עצמן – בשנת 1990 רפת הבונים ייצרה כ-8,000 ליטר חלב לפרה. כיום אנו עומדים על כמות של 10,000 ליטר לפרה נחלבת עם רמת מוצקים מעל הממוצע. בריאות העטין השתפרה מאד. כמעט ואין דלקות עטין, בתאים הסומטיים ישנה ירידה משמעותית לאורך כל הדרך ואני מאמין, שלכל זאת בניית המכון החדש תרמה רבות. כולי תקווה לסיים את שנת 1994 בעליה משמעותית בתנובת החלב.

בהזדמנות זו ברצוני להודות לכל בעלי המקצוע שעבדו וטרחו ועזרו בכל דרך אפשרית לשיפוץ המכון:

למחלקת התכנון – השומר הצעיר.

לקיבוץ הרדופים (בבניה).

ותודה מיוחדת לאחים פולק (באומטיק).

בברכה

מכל צוות הרפתנים במושב הבונים

אמנון מליחי

מרכז רפת

בחג השבועות בשעה טובה חנכנו את מכון החליבה המשוּפֵץ בהבונים, מכון שלכל הדעות עומד בקריטריונים שהצבנו לעצמנו מבחינה כלכלית ומבחינת יעילות, אמינות ואסתטיקה. ברצוני להסב את תשומת לבכם למהות השיפוץ וההחלטות ברכישות הציוד. כל מי שהכיר ידע, שהמכון הישן בהבונים עמד בפני קריסה. מכון ישן מאד, טלאי על טלאי, עם רמת ציוד שחוקה. לאחר לבטים קשים הוחלט על מכון חליבה חדש, ומטעמים כלכליים בחרנו בשיפוץ המכון הישן ולא בהקמת מבנה חדש לגמרי.

ההחלטה לשפץ היתה נבונה וכדאית ואיני מצטער על כך אפילו רגע. לא יאומן מה ניתן לעשות ממכון שלדעת כולם צריך היה להיהרס ולהיבנות מחדש. כיום אנחנו עובדים במכון, שלדעתי ערכו כ-80% מחדש. החלפנו ציוד חליבה, המבנה עבר שיפוץ כללי, שיפרנו את העמדות, את בור החליבה, זיגוג וכו'... וכל זאת ב-40% מעלות מכון חדש.

אני אישית מציע לכל הרפתנים העומדים בפני בעיה דומה, לבדוק שוב את נושא השיפוץ של המבנה הקיים. ניתן להגיע לרמת שיפוץ גבוהה בעלות נמוכה יחסית. אני מוכן לעזור בייעוץ או באינפורמציה בנושא לכל העומד בדילמה קשה זו. חשוב מאד לא להיסחף לדברים גדולים, אשר לא פעם קשה מאד לעמוד בנטל הכלכלי שהם גורמים.

אחרי ההחלטה לשפץ מצאנו את עצמנו עומדים בפני בעיה נוספת – מה קונים? איזה מכון? מה כדאי יותר?

לאחר בדיקה מעמיקה בנושא עם ביקורים בהרבה קיבוצים בארץ החלטנו על מכון החליבה של חברת "BOUMATIC", החלטה נכונה וכדאית. הציוד אמין ונוח, החולבים מרוצים מנוחות החליבה. מן הראוי להזכיר, שאנחנו